

Вислови Сергія Кримського:

- ✓ Духовність я розумію не лише як розвій культури. Духовність — це створення свого власного внутрішнього світу, своєї особистості, тому що Бог розмовляє з людьми через їх особистість. Духовність на трьох китах базується — це віра, надія і любов.
- ✓ У греків ідея мудрості була пов'язана з Логосом, з головою. В українській ментальності мудрість зв'язана не тільки з головою, є ще й мудрість самих речей. Ця мудрість речей і зветься софійністю.
- ✓ Архетипи — це наскрізні символічні структури, які є на всіх етапах розвитку тієї чи іншої нації, від початку і до нашого часу. Вони прокреслюють шлях вперед. Якщо говорити про архетипи української нації, то це насамперед кордоцентризм, тобто філософія серця. Вся аргументація персонажів і героїв української історії базується на аргументах серця.
- ✓ Мова — не лише спосіб спілкування, це, насамперед, форма культури, якою ми живемо, це спосіб мислення. А значить — і спосіб діяння.

Дудура Денис Володимирович,
курсант 2-го курсу ННІ № 3
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: **Кумеда Т.А.,**
доцент кафедри філософії права та
юридичної логіки,
кандидат мистецтвознавства, доцент

КОНЦЕПЦІЯ ІНТЕГРАЛЬНОГО ГУМАНІЗМУ ЖАКА МАРІТЕНА

У кінці ХХ ст. Проявилася тенденція пошуку ціннісних абсолютів, які не втратили свого значення протягом багатьох століть та потрібні нам і зараз. До такого висновку дійшло багато світських та релігійних мислителів, які не заперечували критичного ставлення до традиції. Саме тому звернення до спадщини тих релігійних філософів, які намагалися в атмосфері критики постренесансної думки знайти в ній загальнолюдську значущість та пов'язати її з цінностями іудео-християнської традиції, є не тільки академічною зацікавленістю. До них, без сумніву, можна віднести і Жака Марітена (1882–1973), з ім'ям якого пов'язане відновлення томізму — офіційної філософської доктрини католицької церкви.

Філософська думка Жака Марітена спрямована на розв'язання проблем сучасності в християнському ключі. Вихід із ситуації кризи сучасної йому доби Марітен бачив в утвердженні «теоцентричного гуманізму», «персоналістичної демократії», християнізації всіх галузей духовної культури та екуменічному зближенні релігій.

У роботі «Присмерок цивілізації» Марітен описує становлення гуманістичних ідей, та помилки, що призвели до їхнього виродження.

Гуманізм мислитель розуміє як розвиток усіх можливостей людини, розкриття її первинної величі. Але гуманізові, починаючи від античності, властива вада замкнення людини на самій собі. Саме в ізоляції (самоізоляції) людської природи від Вищої істоти, за вченням Марітена, заховані проблеми сучасного людства. За відсутності Бога, людина губить і свою душу, що веде до появи таких теорій зневіри та абсурду як *філософія Ніцше* і/або *екзистенціалізм*. Крайнощами є *марксизм*, повністю зосереджений на своєму раціоналізмі, та *християнський гуманізм*, який спрямував усі зусилля на пошуках «Граду людини-бога замість звернення до ідеалу Граду особистості, створеної за Божою подобою».

Духовні перетворення й оновлення цивілізації Марітен пов'язував із сформульованим ним проектом «інтегрального гуманізму», який долає відхід людини від Бога шляхом поновлення трансцендентних підвалин людського існування. У такій новій цивілізації християнська віра буде погоджуватися з секулярними інститутами. Джерелом суверенітету держави, за Марітенем, має бути Бог, а головними цілями держави повинні стати соціальні та християнські ідеали. У такій християнськи інспірованій демократії релігія буде регулювати на вищому щаблі відносини між індивідами, й особиста свобода, таким чином, буде розвиватись. Фашизм і комунізм викорінили таку свободу, а лібералізм, який схвалює егоїзм та індивідуалізм, суперечить нормам християнської моралі. Інтегральний гуманізм, навпаки, розглядає людину як єдність божественного та людського начал.

Марітен не вважав свою концепцію, на відміну від марксистського гуманізму, утопічною. Соціалістичний гуманізм абсолютизує колективне начало, ліберальний — індивідуальне, а інтегральний гуманізм тримається *золотої середини*, поєднуючи оновлення зі збереженням традиційних цінностей.

Дотримання трьох засадничих принципів інтегрального гуманізму:

1. утвердження особистісних цінностей;
2. співіснування людей у прагненні до загального добра;
3. християнсько-теїстична направленість гуманізму, що веде до екуменічного зближення вірників.

Все це, на думку Марітена, приведе до існування суспільства, в якому найбільш повно зможуть розкриватися здібності й хист особистості, а також буде знаходити своє втілення людська свобода. Жак Марітен обстоює шляхи доведення Бога, проголошені Аквінатором, чим намагається відновити традиційні догми томізму. Водночас він виводить і свої власні антропоцентричні аргументи, що базуються на світовідчутті: досвід людського мислення надається безпосередньо Богом. Проблема взаємозв'язку віри та розуму у творчості Марітена містить потужний потенціал для живлення духовних прагнень сучасної особи й суспільства.

Для унаочнення значення інтегрального гуманізму Жака Марітена для розвитку католицької думки й Церкви в цілому в ХХ столітті, достатньо

згадати, що 1967 року в енцикліці «Про прогрес народів» («Populorum progressio») папа римський Павло VI писав про прагнення Католицької Церкви до реалізації саме ідеалу «інтегрального гуманізму».

Список використаних джерел:

1. Григулевич И.Р. Современное папство и социальный вопрос. *Аргументы*. 1982. М., 1982.
2. Долгов К.М. Диалектика и схоластика. М., 1983.
3. Маритен Ж. Короткий нарис про існування й існуючому. *Проблема людини в західній філософії*. К., 1980.
4. Маритен Ж. Відповідальність художника. *Самосвідомість європейської культури ХХ століття*. К., 1991.
5. Маритен Ж. Работы по культурологии и истории мысли. М., 1990.

Коваль Діана Олегівна,
курсант 2-го курсу ННІ № 3 НАВС
Науковий керівник: **Петрова Ганна,**
кандидат філософських наук, доцент
кафедри філософії права та юридичної
логіки

ЕТЬЕН ЖИЛЬСОН

Етьєн Жильсон – релігійний філософ, видатний представник неотомізму, один з найбільших у ХХ столітті фахівців з історії середньовічної філософії, професор, співзасновник та директор Папського Інституту досліджень середньовіччя в Торонтському університеті. Філософ прожив довге складне життя, брав активну участь у громадському житті. У 1922 році очолював місію допомоги голодуючим в Росії та Україні. Будучи в німецькому полоні, читав лекції з філософії військовополоненим. З 1947 року був сенатором Франції.

Неотомізм – одна з найбільш впливових течій католицької філософії. Поширена у всьому світі, головним чином у католицьких країнах. Найбільш відомі представники неотомізму Є. Жильсон (1884– 1978), Ж. Маритен (1882–1973), Ю. Бохенський (нар. 1902), К. Войтила (1920- 2005) та ін. Як видно з самої назви, неотомізм – це сучасний томізм вчення Фоми Аквінського, яке його послідовники прагнуть модернізувати і пристосувати до сучасності.